

فروتنی اسطوره در زمانه بی‌ایمانی

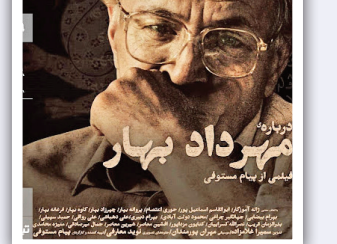
حافظ روحانی

دومین ساخته پیام مستوفی، «در باره مهر داد بهار» را می‌توان همچون ساخته قبلی او، «نقد و نسیه» (کارگردانی مشترک او و مرجان گلستانی)، مستند پرتره خواند، با یک تفاوت عمده که فیلم اول با حضور خود شخصیت یعنی خسرو دهقان (منتقد و مدرس سینما) ساخته شد و فیلم دوم سال‌ها پس از مرگ مهر داد بهار. از همین رو با اینکه به نظر می‌رسد فیلمساز همچنان به الگوی روایی‌ای که در فیلم قبلی بنا کرده بود، وفادار است اما این بار و در غیاب شخصیت اصلی تغییراتی در روایت اعمال کرده.

روایت هر دو فیلم را می‌توان مبتنی بر گفت‌وگو وصف کرد یعنی هر دو اثر را می‌توان اشکالی از مستند کله‌های سخنگو در نظر گرفت، به این معنی که بخش عمده اطلاعات از زبان اشخاص و افراد به بیننده منتقل می‌شود. با این حال «در باره مهر داد بهار» به دلایل متعددی احتمالاً فیلم دشوارتری به حساب می‌آمده؛ با مشکلات بیشتر و نیازمند راه‌حل‌های متعددی برای غلبه بر این مشکلات.

مشکل اول همان فقدان شخصیت اصلی، مهر داد بهار، در زمان ساخت فیلم بوده. اما فارغ از این به نظر می‌رسد که منابع تصویری هم در مورد شخصیت اصلی چندان زیاد نبوده. با اینکه بهار در چند مستند حضور داشته (از جمله در یک گفت‌وگوی تصویری در «پسردلفینی» از با بهرام بیضایی) اما انطور که برمی‌آید منابع آرشیوی که کمک‌حال فیلمساز باشد چندان در دسترس نبوده، همچنان که تعدادی از گفت‌وگوها هم به‌صورت صوتی و بدون تصویر انجام شده است.

راه‌حل فیلمساز تکیه بیشتر بر گرافیک است که هم در هنگام نمایش اسناد به کار رفته و هم در مواردی همچون عنوان بندی ابتدایی برای بنا کردن حال‌وهوا و فضای کلی فیلم. با این حال نمایش اسناد و منابع، آرشیو بصری متشکل از عکس‌ها و بریده فیلم‌ها و یا اسناد مکتوب تصویری کم‌وبیش جامع را از مهر داد بهار شکل می‌دهد که تا حد زیادی جور تحقیقات انجام نشده درباره این شخصیت مهم را بر دوش می‌کشد. همین دستاورد در زمانه ما کار کمی نیست.

فیلمه پناهنده

بعد از موفقیت اکران «پسردلفینی» در ایران و کشورهای جهان، سازندگان این انیمیشن به سراغ فصل دوم رفتند و با شخصیت‌های جدید قصه دیگری خلق کردند. در فصل اول بهزاد عبدی ساخت موسیقی را بر عهده دارد و علیرضا طلپسچی بخش‌های موزیکال را می‌خواند. محمدامین همدانی، تهیه‌کننده این

فیلم می‌گوید: قصه این فصل از «آبان؛ پسردلفینی» با خلق شخصیت‌های تازه کامل تر است.

در این پروژه سینمایی ۴۰۰ نفر همراه همدانی و خیراندیش به‌عنوان کارگردان بوده‌اند؛ اما همدانی مشکل عمده انیمیشن‌سازی در ایران را مهاجرت انیماتورها در سال‌های اخیر می‌داند. ناهید امیریان، حامد عزیزی، ثریا قاسمی، زرز پطروسی، تورج نصر و... از دوبلورهای این انیمیشن هستند.

گفت‌وگو با محمد امین همدانی، تهیه‌کننده «آبان؛ پسردلفینی ۲»

جذب سرمایه‌گذار خارجی برای انیمیشن‌سازی ایران

«پسردلفینی» در اکران خود توانست جزو پر فروش‌ها باشد و سر زبان‌ها افتاد. چطور شد که تصمیم گرفتید فصل دوم این انیمیشن را بسازید؟

بعد از اکران موفق «پسردلفینی» ما توانستیم ۵۰ درصد سرمایه‌گذاری خارجی داشته باشیم که به شکل رسمی و برای نخستین بار در تاریخ ایران، این سرمایه‌گذاری رسمی و با مجوز از سوی وزارت اقتصاد در حوزه فرهنگی انجام شده است. با استقبالی که از انیمیشن در ایران و کشورهای خارجی صورت گرفت، تصمیم گرفتیم فصل دوم این انیمیشن را هم بسازیم. در فصل دوم با نام «آبان؛ پسردلفینی» هم ۵۰ درصد سرمایه‌گذاری خارجی با مجوز رسمی انجام شده است.

یک سریال نیز از این انیمیشن بخش می‌شود. آیا این سریال با فصل دوم انیمیشن سینمایی یکی است یا قصه متفاوتی دارد؟

بله، جدا از نسخه سینمایی «پسردلفینی» یک سریال ۲۶ قسمتی نیز در حال پیش از پلنقرم‌هاست که این سریال در کشورهایی چون الجزیره، روسیه، ترکیه و چین نمایش داشته و به فروش رفته است. قصیه سریال «پسردلفینی» از سینمایی آن متفاوت است؛ چرا که رده سنی سریال برای کودکان پیش‌دستانی بوده و فیلم سینمایی رده سنی بالای ۷ سال دارد.

فصل دوم «پسردلفینی» چه شخصیت‌های جدید و جذابی دارد که باعث می‌شود تماشاگران آن را تماشا کنند؟ در فصل دوم آیا شخصیت‌های جدیدی به انیمیشن اضافه شده‌اند؟

در قصه فصل دوم این انیمیشن یک سفر دریایی خواهیم داشت که در این سفر دریایی یک نماد داریم. در این مسیر شخصیت‌های جدید به انیمیشن اضافه می‌شوند که در این شخصیت‌های قهرمان، تغییر شخصیت‌ها و تغییر درونی شخصیت‌ها را می‌بینیم و به‌نظرم فصل دوم انیمیشن قصه کامل‌تری به تماشاگران ارائه می‌دهد. پسردلفینی در فصل دوم در مواجهه با این شخصیت‌ها مجبور است که خودش نیز به شخصیت عمق بیشتری بدهد و تغییری در درون خود ایجاد کند. زمانی که «پسردلفینی» اکران شد، باز خوردی از شرق تا غرب

دنیا گرفتیم و از اکران‌ها بازخوردهایی دریافت کردیم و این باعث شد که در فصل دوم این انیمیشن قصه روان‌تری داشته باشیم. تصمیم می‌دهم در فصل دوم این انیمیشن تماشاگران در بخش‌هایی، جدا از خنده و لیخندی که برایشان ایجاد می‌شود و از جذابیت‌های فانتزی لذت می‌برند، به یک درام می‌رسند که این درام تماشاگران را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد.

یکی از مشکلات انیمیشن‌های ایرانی نیروی انسانی ماهر (انیماتورها) و یافتن سرمایه‌گذار است. شما دچار این چالش‌ها نشدید؟

متأسفانه در سال‌های گذشته با کوچ انیماتورهای حرفه‌ای و پیوستن آنها به کمپانی‌های بزرگ انیمیشن‌سازی مواجه بودیم؛ اما فکر می‌کنم که حالا مهاجرت معکوس رخ داده است و امیدوارم شرایط آنقدر مهیا شود که انیماتورها با داشتن بازار کار در ایران به کشورمان بازگردند. در این پروژه ۴۰۰ نفر با ما همکاری داشتند که ۱۰۰ نفر آنها عوامل خارجی هستند.

در جشنواره امسال جز «پسردلفینی ۲»، انیمیشن دیگر هم حضور دارند. رقابت را چطور می‌بینید؟ در اصل باید بگویم که رقابت ما تنها با انیمیشن حاضر در جشنواره فیلم فجر نیست؛ چرا که ما صرفاً در یک جشنواره انیمیشن شرکت نکردیم. رقابت ما با تمام فیلم‌های سینمایی این دوره بوده و قرار است در همه بخش‌های مختلف و شاخه‌های مشترک رقابت داشته باشیم. همین داوران جشنواره، انیمیشن‌ها را هم داوری و قضاوت می‌کنند که من درباره این موضوع مسئله دارم.

وضعیت امروز انیمیشن ایران چگونه است؟ البته نمی‌توان با انیمیشن‌های جهان مقایسه کرد؛ اما به لحاظ داخلی چطور؟

من به این رقابت به شکل بین‌المللی هم نگاه می‌کنم. مصداقم نیز «پسردلفینی» است. این انیمیشن به شکل بین‌المللی معرفی شده است و بالغ بر ۸ میلیون دلار برای کشور از آوری داشته و توانسته تندیس صادر کننده برتر از وزارت صمت بگیرد. بنابراین انیمیشن وارد صنایع ارزآور کشور شده است و توانسته در دنیا حرفی برای گفتن داشته باشد. ما توانستیم با «پسردلفینی» و نمایش آن در آسیای میانه، خاورمیانه

متأسفانه در سال‌های گذشته با کوچ انیماتورهای حرفه‌ای و پیوستن آنها به کمپانی‌های بزرگ انیمیشن‌سازی مواجه بودیم؛ اما فکر می‌کنم که حالا مهاجرت معکوس رخ داده است و امیدوارم شرایط آنقدر مهیا شود که انیماتورها با داشتن بازار کار در ایران به کشورمان بازگردند. در این پروژه ۴۰۰ نفر با ما همکاری داشتند که ۱۰۰ نفر آنها عوامل خارجی هستند.

پسردلفینی از شرقی‌ترین تا غربی‌ترین کشورهای دنیا اکران و در بیش از ۳۰ کشور به شکل بلیت فروشی در گیشه عرضه شده و به بیش از ۱۶ زبان دوبله شده است. همین دلیل فیلم فجر گرانمایه‌هاست که از کره جنوبی تا کشورهای آسیای میانه که بیش از ۲ هزار سینما فیلم را اکران کردند، اکران خوب داشته ایم

پسردلفینی از شرقی‌ترین تا غربی‌ترین کشورهای دنیا اکران و در بیش از ۳۰ کشور به شکل بلیت فروشی در گیشه عرضه شده و به بیش از ۱۶ زبان دوبله شده است. همین دلیل فیلم فجر گرانمایه‌هاست که از کره جنوبی تا کشورهای آسیای میانه که بیش از ۲ هزار سینما فیلم را اکران کردند، اکران خوب داشته ایم

چه برنامه‌ای برای اکران خارجی این انیمیشن دارید؟

پسردلفینی از شرقی‌ترین تا غربی‌ترین کشورهای دنیا اکران و در بیش از ۳۰ کشور به شکل بلیت فروشی در گیشه عرضه شده و به بیش از ۱۶ زبان دوبله شده است. همین دلیل فیلم فجر گرانمایه‌هاست که از کره جنوبی تا کشورهای آسیای میانه که بیش از ۲ هزار سینما فیلم را اکران کردند، اکران خوب داشته ایم. در ترکیه اکران داشتیم و فیلم در ۱۰۰ سینمای عربستان، همچنین ایتالیا و رومانی اکران شد. در کشورهایی چون اسپانیا و آلمان نمایش فیلم در پلنقرم‌ها بود و اخیراً در برزیل اکران شد. در «پسردلفینی ۲» هم این مسیر را با قوت بیشتری پیش می‌بریم. فصل اول انیمیشن هم چند روز دیگر در بازار فیلم برلین اکران دارد تا بتواند قراردادهای بیشتری داشته باشد.

ییا و بنگر

آشنایی با کیشلوفسکی

جنگالی که «سینماهای من» به پا کرد

ناهید پیشور

تماشاگر مشتاقی که در دهه ۱۳۶۰ به جشنواره فجر می‌آمد، جدا از فیلم‌های ایرانی که همیشه و در همه‌ادوار بیشترین توجه عمومی را برمی‌انگیخت، از فجر به‌عنوان امکانی برای اتصال با سینمای جهان بهره می‌برد، نکته مهمی که بعدها موضوعیتش را از دست داد.

اواخر دهه ۱۳۶۰ جشنواره فجر فرصتی معتتم برای تماشاگر تعدادی از کلاسیک‌های تاریخ سینما بود که بیشتر علاقه‌مندان سینما فقط درباره‌شان خوانده بودند. «خواندن به جای دیدن» یکی از ویژگی‌های این دهه بود و بخش «گنجینه‌های فیلمخانه‌ای» امکانی بود برای تماشاگر این فیلم‌ها که دامنه گسترده‌ای هم داشت و از صامت‌هایی چون «تعصب» و «تولد یک ملت» دیوید وارک گریفیث و «رزمناد پوتمکین» سرگی آیزنشتاین تا «لیجان» و «خوشه‌های خشم» جان فورد و سرانجام «همشهری کین» اورسن ولز را در بر می‌گرفت.

در آن سال‌ها بازار قاچاق ویدئو رواج داشت و به سختی می‌شد نسخه وی‌اچ‌اس «توهم بزرگ» ژان رنوار یا «آتلانت» ژان ویکو را در بساط کرایه‌دهندگان نوار ویدئو یافت. به همین دلیل فیلم فجر گرانمایه‌هاست که کلاسیک‌ها بود. بهمن ۱۳۶۹، علاقه‌مندان فیلم فجر در سینما عصر جدید با تماشاگر «بی‌انتها» لهستانی تلخ‌اندیش و خوش‌ذوقی به نام کریشنف کیشلوفسکی آشنا شدند.

افزایش شدن بخش مسابقه بین‌الملل به جشنواره اتفاق مهم جشنواره نهم بود. سالی که ۲ فیلم جنگالی «بوت عاشقی» و «شب‌های زاینده‌رود» پر سر و صدا بود، نمایش و اهدای جایزه ویژه هیأت داوران به فیلم «سینماهای من» ساخته فروزان و گولسون کارا مصطفی، محصول ترکیه جنگالی شد. جایزه‌ای که در حضور فیلم‌هایی چون «عروج» (الاریسا شپیتکو) و «فراچسکو» (لیلیانا کاونای) به این فیلم اهدا شد.

نمایش ۱۲۲ فیلم خارجی در جشنواره نهم یک رکورد در تاریخ برگزاری فیلم فجر محسوب می‌شد.

